

פרק ראשון

יהיו לו פעולות גם כן מתיחסים אל נפשו השכלית האלהית כי לא יגרע כחו.

כי מה שהאדם הוא בנאי ונגר ועושה מלאכת האפיה והבישול וכיוצא בזה מתיקון הכגדים, שודאי אף כי דברים אלו צריכים לו נפש השכלית מי הוא ערב לי שהדבר הזה הוא מצד שלימות שכו, והרי ראוי ומחוייב שיהיו לו פעולות אלהיות שיפעול בעולם אשר בראו כפי מעלת נפשו האלהית, ואולי כל הדברים האלה אשר זכרנו הם מצד חסרון שבאדם.

אפסא

ובסוף קדושין (פב, ה) תניא רבי שמעון בר אלעזר אומר מימי לא ראיתי צבי קייץ וארי סבל ושועל חנוני והם מתפרנסים שלא בצער, והם לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, ומה אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסים שלא בצער ואני שנבראתי לשמש את קוני על אחת כמה וכמה, אלא שהריעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי שנאמר עונותיכם הפו אלה ונו' (ירמיהו ה, כה), ע"כ.

הרי שבארו כי הפעולות והמלאכות שעושה האדם לצורך פרנסה אינם מצד מעלת האדם אבל הם לו מצד פחיתות וחסרון, וכשנברא האדם לא נבראת עמו המלאכה ותקון בגדים ובנין הבתים רק בגן ערן היה בלא דברים אלו, ואם כן אין אלו הפעולות לאדם מצד השלמות שלא נמצא בבעלי חיים אלו הפעולות והם מתפרנסים בלא דברים אלו, אם כן פעולות אלו הם לאדם מצד חסרון שחטא וקפח פרנסתו ולולא זה לא היה צריך לדברים אלו.

הנבראים אשר ברא ה' יתברך בעולמו כלם הם פועלים בעולם אשר נבראו בו, וכל אחד לפי מעלתו וחשיבותו גדול פעולתו, הנה השמים וכל צבא השמים כולם פועלים מסבכים הרקיע ופועלים בתחתונים כמו שבראם השם יתברך וסדר אותם, וכן התחתונים כולם פועלים, הארץ היא שפועלת ומוציאה צמחה וכל אשר הוא יוצא מן הארץ היא פועלת, וכן המים פועלים מרדים ומצמיחים האדמה, והרחו גם כן מגדל הכל כמו שהוא ידוע, וכן האש כמו החמה מחמם ומגדל הכל, וכן כל בעלי חיים וכל המינים שבעולם לא לתהו בראם רק נאמר עליהם פרו ורבו ופלאו את הארץ (בראשית א, כב) עד שאין אחד בטל והכל פועלים בעולם אשר נבראו בו.

וכל פעולה היא מתיחסת אל הפועל כי החמימות אשר הוא פעולת האש מתיחס אליו, וכן הקרירות מתיחס אל המים אשר פועלים הקרירות, וכן בכל הדברים מתיחסת הפעולה אל הפועל. ומעתה האדם אשר הוא נבדל מכל שאר בעלי חיים מצד הנפש, שאין נפשו נפש בהמית רק נפשו נפש שכלית לא כמו שאר בעלי חיים הטבעיים שאין נפשם רק טבעית מחוייב שיהיה לו פעולות מתיחסות אל נפשו השכלית האלהית ויהיו לו פעולות שכליות אלהיות, שכבר אמרנו כי כל פעולה צריך שתהיה מתיחסת אל הפועל. ומפני שתמצא האדם משותף עם שאר בעלי חיים הטבעיים בהרכבה פעולות, ודבר זה בודאי מצד הנפש החיותי אשר באדם אשר בו משותף עם שאר בעלי חיים הטבעיים, אבל אי אפשר שלא

ובבר בארנו כי אי אפשר שלא יהיו לאדם פעולות אשר הם מתיחסים אל נפשו אשר יש לו נפש אלהית, ואם כן נשאלה השאלה איזה הם הפעולות המיוחדות לו המתיחסות אל מעלתו במה שיש לו נפש שכלי, לא ישאר לומר רק כי הפעולות המתיחסות אל מעלת נפשו הם הפעולות האלהיות והם מצות התורה, והם הם מיוחדים אל האדם לפי מעלת נפשו האלהית ודבר זה בודאי הם פעולות המיוחדות אליו ודאיום לו.